



Berzsenyi Dániel ódaköltészete

1. feladat

Az volt a feladatod, hogy írd 10–15 mondatos összefüggő szöveget, amelyben Berzsenyi Dániel életútját mutatod be egyes szám első személyben.

Akkor jó a megoldásod, ha minden fontosabb életrajzi elemet beillesztettél az „önéletrajzodba”.

- 1776: Hetye: születése
- 1788: soproni líceum
- 1793: szökés, katonaság
- 1795: félbehagyja a tanulmányait
- 1799: házasság
- 1803: Kis János 3 versét eljuttatja Kazinczyhoz
- 1808: 77 verssel maga jelentkezik
- 1830: MTA-tagság
- 1833: akadémiai székfoglaló beszéd
- 1836: halála
- Dukai Takách Judit: sógornő, lelki társ, költőnő
- Dukai Takách Zsuzsanna: feleség
- Kis János: versei felfedezője, gyermeke keresztapja, nemesdömölki lelkész
- Kazinczy Ferenc: irodalomszervező
- Kölcsey Ferenc: a Berzsenyi-recenzió szerzője
- Nikla, Sömjén: lakhelyei

2. feladat

Alább A magyarokhoz II. című Berzsenyi Dániel-ódához kapcsolódó kérdésekre adandó válaszokat olvashatod.

a) ünnepi hangvétel: „Oh! más magyar kar mennyköve villogott...”; választékos stílus: „Küzdött s vezérlett”, „rabigába görbed”, „ontott bajnoki vért”; magasztos tárgy: a haza és a magyarság sorsa



b) John Keats: *Óda egy görög vázához*, József Attila: *Óda*, Percy Bysshe Shelley: *Óda a nyugati szélhez*, Vörösmarty Mihály: *Szózat*

c) A lényeg a játék! Nem baj, ha nem rímes a versed, csak szóhasználatában emlékeztessen az ódákra. Láthatod, lehet humoros ünnepélyes hangon szólni például egy tornacipőhöz vagy egy mobiltelefonhoz is.

3. feladat

Az volt a feladatod, hogy nézz utána A magyarokhoz II. című Berzsenyi-költemény keletkezési hátterének.

A költemény 1807-ben keletkezett. Történelmi hátterét a napóleoni háborúk adták, amelyek hatása egész Európára kiterjedt. 1805. október 21-én az ulmi csatában az osztrákok vereséget szenvedtek. Közvetlen kiváltó oka pedig I. Ferenc császár és király kiáltványa, amelyet a néphez intézett. Ezért a lírai én optimizmusa, és ezért utal a forrongó világra.

4. feladat

Az volt a feladatod, hogy helyezd el A magyarokhoz II. című művet a költői pályáján.

Berzsenyi 1803-tól 1808-ig tartó első pályaszakaszához tartozik, a hazafias ódák közé.

5. feladat

Alább a versek témájához kapcsolódó kérdésekre adandó válaszokat olvashatod.

A)

a) szerelem, fájdalom

b) forradalmiság, alkotás, magány



B) A Berzsenyi-vers témája: a világban dúló csaták, a magyarok helyzete, az erkölcs; remény arra, hogy a magyar hon nem pusztul el a történelem viharában.

6. feladat

Alább a versek szerkezetével kapcsolatos kérdésekre adandó válaszokat olvashatod.

A)

- a) ABA szerkezet (keretes)
- b) kérdés-feleletre épülő
- c) párhuzamra épülő

B)

- I. egység: 1–3. versszak
uralkodó érzelem a rémület
- II. egység: 4–6. versszak
kiegyensúlyozottság, optimizmus
az egységen belül:
 - 5. versszak: felhívás
 - 6. versszak: tanulság

C) A klasszicizmushoz: jól átgondolt, harmonikus felépítés.

7. feladat

Alább a versek képeivel kapcsolatos kérdésekre adandó válaszokat találod.

A)

- a) Lakótelepi panellakások és környezetük.
- b) Esti idilli kép: a család együtt van, mindenki teszi a dolgát, a lámpa ég, és fazék duruzsol a tűzön.



c) Egy jelenet: a szülő és a kisgyerek „hadakozik” egymással, a kisfiú megfélemezhetetlenül teszi, amit csak szeretne, a szülő próbálja visszatartani.

B)

1. forrongó világ, Erynnis
2. földrajzi helyek, háború
3. földrajzi helyek, háború
4. Títus lebegő hajó
5. harc és természeti erő: orkán
6. történelmi nagyhatalmak

C) A romantika képei: láttató, erőteljes képek.

8. feladat

Alább a költői szókinccsel kapcsolatos kérdésekre adandó válaszokat találod.

A)

- a) Petőfi Sándor
- b) Csokonai Vitéz Mihály
- c) Vörösmarty Mihály

B)

- mitologikus utalások: Erynnis, Títus, Róma
- történelmi utalás: Róma, Buda, Marathon
- pusztulást kifejező igék: lerontá, viadalra készti, vér festi, dőlnek, szakadnak, fegyvert kiáltnak
- más erőteljes kifejezések: forr a világ, dühös viadalra, dörögnek, ordítson, ezer veszély, nyihogó stb.

*9. feladat*

Alább a mitológiai utalásokkal kapcsolatos kérdésekre adandó válaszokat olvashatod.

A)

1. b)

2. c)

3. a)

B) A rokokó inkább kedveli a kellemességre és a szerelemre utaló ókori elemeket, a klasszicizmusban pedig a klasszikus műveltség kifejezésére szolgálnak. A romantika számára a mitológia távoli, egzotikus kaland lehetősége vagy a hőroszok nagyszabású küzdelmét idézik fel általa.

10. feladat

Alább a Berzsenyi erkölcsnemesítő szerepével kapcsolatos kérdésekre adandó válaszokat olvashatod.

A) Berzsenyi különbséget tesz sokaság, azaz tömeg és összetartó nép, vagyis valódi közösség között. A történelmi példák is azt bizonyítják, hogy azon országok válhattak erős hatalommá, ahol ezt a nép közös akarata is támogatta. Úgy gondolja, hogy közös erőfeszítéssel nagy és nemes célokat lehet elérni. Azt azonban érdemes tudni, hogy Berzsenyi elsősorban a nemesi Magyarországról beszélt.

B) Reflektálj, azaz fejtse ki a saját véleményed! Itt nem létezik rossz megoldás. Mondd el, hogy egyetért-e Berzsenyivel, miért igen, miért nem! Te hogy látod ezt a kérdéskört?

*11. feladat*

Az volt a feladatod, hogy ismerd fel, milyen versformára épül a költemény.

Ez a költemény időmértékes verselésű. A strófaszerkezet neve: alkaioszi.

1–2. sor: U – U – U | – U U – U –

3. sor: U – U – U – U – U

4. sor: – U U – U U – U – U

12. feladat

Az volt a feladatod, hogy leírd, szerinted mi ragadhatta meg Kodály Zoltánt Berzsenyi A magyarokhoz II. című költeményében.

Kodályt a költemény erkölcsi üzenete ragadhatta meg, az, hogy a költő összefogásra buzdít. Ennek Kodály idejében is nagy jelentősége volt. Kultúránkra és hagyományos értékrendünkre is komoly hatással volt a történelem, de a nemzeti függetlenségünket is többször csorbították az események.

13. feladat

Fel kellett ismerned, mely Berzsenyi-költeményeket öltöztettük tréfás mondatokba.

Isten hozzád, drágaságom! = *Búcsúzás Kemenes-Aljától!*

Egy kalász, egy fürt szőlő nékem is jutott! = *Osztályrészem*

Flaccus szóljon belőlem, s nevem legyen... = *Horác*

Címezvén a tekintetes hadúrnak. = *Napóleonhoz*